

SEMNIIFICAȚIA UNEI STATUI

de prof. Vasile Duma

Cei care se opresc în centrul Clujului pentru a admira statuia lui Matia Corvin, se vor întreba poate ce anume i-a determinat pe edilii maghiari ai orașului de la început de secol 20 să-i ridice fiului lui Iancu de Hunedoara acest impunător monument. Explicația oficială că s-a dorit să se aducă un omagiu celui mai mare rege al Ungariei și totodată unui fiu al orașului (acesta fiind născut în orașul de pe Someș) nu indică nimic din mesajul pe care îl implică un astfel de demers, mai ales dacă avem în vedere climatul socio-politic al vremii, orgoliile și ambițiile hegemoniste ale regatului ungar ajuns la apogeu.

Român după tată și maghiar după mamă, Matei Corvin este ilustrarea perfectă a politicii de asimilare dusă de autoritățile ungare prin toate mijloacele posibile, într-un moment în care românii ardeleni încep să-și revendice drepturile cu mai multă forță, prin mijloace constituționale, în parlamentul de la Budapesta, sau prin mijlocirea presei. Ba mai mult se auzeau tot mai multe voci care cereau “Unirea cu Țara”, slogan strigat frecvent după Câmpia Libertății de la 1848.

Mesajul pe care statuia din centrul Clujului trebuia să-l transmită românilor era acesta: “ Spuneți că nu aveți drepturi, dar iată, unul dintre ai voștri a ajuns cel mai de seamă conducător al patriei noastre comune. Fiecare dintre voi poate să acceadă la cele mai înalte funcții în stat, dar pentru aceasta trebuie să deveniți fii ai mării națiuni maghiare, să vă maghiarizați numele, să vă uitați limba și obiceiurile, să vă abandonați credința. Viitorul vostru este alături de noi, împreună cu noi și nu în altă parte. Noi suntem elita, cu noi veți cunoaște gloria și veți intra în rândul popoarelor mari ale Europei, căci de o mie de ani noi suntem întruchiparea progresului și a civilizației pe aceste meleaguri.”

“Viitorul o să fie în limba maghiară” declara în 2017 la Cluj premierul Ungariei Viktor Orbán, semn că în cancelariile ungare de la Budapesta nu s-a schimbat nimic față de ce era acum o sută de ani, iar organizațiile maghiarilor din România duc o campanie aprigă pentru a-i determina pe părinți să-și înscrie copiii la școlile maghiare, motivând că astfel aceștia vor avea parte de o pregătire de calitate. Drept urmare, copiii de etnie maghiară refuză să învețe limba română, pe care o consideră o limbă străină, nefolositoare (în repetate rânduri, liderii maghiari au cerut oficial ca limba română să fie predată în școlile maghiare ca limbă străină), ceea ce duce firesc la restrângerea posibilităților acestora de a-și găsi în viitor un loc de muncă în alte zone ale țării decât cele majoritar maghiare. La toate acestea se adaugă și “bunăvoința” unor funcționari de

etnie maghiară de a maghiariza numele românești, adăugând la prenumele românesc încă unul maghiar (am întâlnit de ex. Ödön alături de Ionel, deși ambii părinți erau români, respectiv Mihai și Voichița). Pe baza unor astfel de “greșeli”, probabil că au fost români care au cerut cetățenia ungară, crezând că astfel vor avea posibilitatea de a găsi mai ușor un loc de muncă în afara țării, ei fiind candidați ideali pentru crearea “marii națiuni maghiare”, visul care îi bântuie pe oamenii politici de la Budapesta încă de acum o mie de ani, din momentul statornicirii lor pe aceste meleaguri, deznaționalizarea și asimilarea fiind practici neîntrerupte, cărora românii le-au făcut cu greu față, având drept armă credința strămoșească, acel “așa am pomenit” la care nu voiau să renunțe.

Purtând în suflet nostalgia imperiului (sădită de hunul Attila, succesul său încurajându-i, în timp ce eșecul îi va deprima ori de câte ori visul lor de mărire se năruie), ungarilor își părăsesc stepele străbune asiatică și se îndreaptă spre Europa cu dorința de a o cuceri. Aventura lor istorică nu dă însă roadele scontate și, constrânși să se statornicească în Câmpia Panonică, sunt nevoiți să cocheteze cu marile puteri ale vremii în speranța că își vor atinge scopul. Le copiază obiceiurile, se convertesc la religia lor, își organizează viața socială după modelul occidental, dar nu reușesc niciodată să întreprindă ceva măreț pe cont propriu. Înconjurați de imperii (Sfântul Imperiu Roman, la apus, cel Otoman în sud-est, cel rusesc la est, iar la nord Regatul Poloniei), ungarilor au avut întotdeauna nevoie de alții pentru a-și atinge (parțial) scopul. Istoria nu înregistrează nicio victorie numai a ungarilor pe câmpul de luptă. Ei nu au avut niciodată un Mircea cel Bătrân, un Stefan cel Mare, un Mihai Viteazul sau un Avram Iancu. Chiar și când se aventurează într-o încăleștare, sunt conduși de alții: românul Iancu de Hunedoara, polonezul Józef Bem la 1848, austriecii și germanii în cele două războaie mondiale.

“Ungaria a ajuns mică, pentru că a vrut să fie prea mare”, declara pe la jumătatea anilor `90 un om politic budapestean. Înfrânți în două războaie mondiale, ungarilor trăiesc (ca popor) o adevărată dramă, ducând povara unor idealuri prea mari pentru un popor mic, hrănindu-se cu fructul amar al revanșei, alimentat continuu de oamenii politici. Obsedați de “gloria” de altădată, ignoră învățămintele istoriei: niciun imperiu, o dată destrămat, nu s-a mai refăcut, chiar dacă acesta a durat o mie de ani sau chiar mai mult. Ce s-a ales din Imperiul roman (ca spațiu geografic, nu vorbesc de imensa moștenire culturală), dar de cel Otoman sau mai recent de cel țarist sau de cel Britanic? Parte pentru o scurtă perioadă de timp a coroanei Imperiului habsburgic, ungarilor se grăbesc să înfăptuiască, pentru prima dată, visul lor dintotdeauna: alipirea Transilvaniei la Ungaria(1867). Unirea Principatelor Române în 1859 cu siguranță că i-a alertat, întrezărind următorul pas pe care aveau să-l facă românii ardeleni, unirea cu patria mamă. Dar, cum se spune, de ceea ce ți-e frică nu scapi, unirea se va realiza în 1918 și oricât ar contesta-o ungarilor și ar minimaliza-o este un fapt împlinit de 100 de ani.

Membră UE, cu o pondere modestă atât din punct de vedere economic cât și demografic, Ungaria nu se simte prea confortabil atunci când este vorba de respectarea unor valori europene și încearcă prin diverse mijloace să creeze un pol de decizie propriu (vezi grupul de la Vișegrad), prin care să se impună Bruxelles-ului. Cochetând fâțiș cu Rusia lui Putin, Viktor Orbán vrea să dea impresia unui om de stat puternic și, din această postură, se crede îndreptățit să se încrunte și să dea cu pumnul în masă când ceva nu

merge conform propriilor principii. Numai că Bruxelles-ul contemporan nu este Viena imperială de la mijlocul secolului al XIX-lea pentru a ceda amenințărilor și șantajului Budapestei. Ungaria trebuie să stea la aceeași masă cu statele europene, alături de ele și nu în fruntea mesei.

La urma urmei, ungurii sunt un popor disperat, care simte sabia necruțătoare a timpului atârând deasupra capului. “Nu vrem să dispărem ca sașii și evreii”(Laszlo Tökes) exprimă fără echivoc teama că ungurii își văd viitorul în culori sumbre. În loc să se concentreze pe ceea ce au, politicienii maghiari urzesc tot felul de planuri autonomiste irealizabile în contextul geopolitic actual, ignorând semnele timpului, aflate sub zodia tehnologiei informației și a circulației fără îngrădiri a persoanelor. Invocând existența de o mie de ani în Europa, ungurii presimt apusul cenușiu, lipsit de gloria cu care istoria i-a răsfățat în câteva rânduri. Nostalgia imperiului seamănă mai degrabă cu sângele albastru cu care se afișau nobilii scăpătați, reușind să trezească doar compătimire.